

REFERENCES

1. Apryelyeva, I. V. (2016). *Realizatsiya pryntsyphu dostupnosti do suspil'noho doshkil'noho vykhovannya v Ukraini (20–30-ti roky KhKh stolittya)*. [The implementation of the principle of access to public preschool education in Ukraine (20–30-ies of XX century)]. Drohobych: Drohobyt's'kyu derzh. ped. un-t im. I. Franka.

2. Bondar. O. V. (2005). *Stanovlennya i rozvytok systemy doshkil'noho vykhovannya v USRR (1919–1933 rr.)*. [The formation and development of system of preschool education in the USSR (1919–1933.)]. Kyiv.

3. Bondar. A.T. (1966). *Z istoriyi rozvytku doshkil'noho vykhovannya na Ukraini (1917–1941 rr.)*. [From the history of the development of preschool education in Ukraine (1917–1941)]. Kyiv.

4. Venhlovs'ka, O. A. (2013). *Rozvytok doshkil'noyi osvity na Kyivshchyni (druha polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittya)*. [The development of preschool education in Kyiv region (the second half of XX –beginning of XXI century)]. Kyiv.

5. Vasylyeva, S. A. (2017). *Tendentsiyi rozvytku systemy doshkil'nykh navchal'nykh zakladiv riznykh typiv v Ukraini (druha pol.. KhKh – poch. KhKhI st.)*. [Tendencies of development of preschool educational institutions of different types in Ukraine (the second half. XX – early XXI centuries)]. Mykolayiv.

6. Harashchenko, L.V. (2014). *Rozvytok ideyi zdorov'yazberezheniya u fizychnomu vykhovanni ditey v doshkil'nykh zakladakh Ukrainy*. [The development of the idea of health in physical education of children in pre-school institutions of Ukraine (second half of XX – beginning of XXI century)]. Kyiv.

7. Hendrykhivs'ka, A. (1932). *P'yatnadtsyat' rokov doshkil'noho vykhovannya na Ukraini*. [Fifteen years of pre-school education in Ukraine]. Kyiv.

8. Doroshenko. O. (1925). *Suchasnyy dytyachyy sadok*. [Modern kindergarten]. Kyiv.

9. Doroshenko. O. (1926). *Do pytannya pro pidhotovku doshkil'nykh robotnykiv*. [the question of training of preschool workers]. Kyiv.

10. Yes'kova, T. L. (2015). *Vykhovannya pratselyubnosti ditey doshkil'noho viku na zanyattyakh z ruchnoyi pratsi (1917–1941 rr.)*. [Education of diligence in children of preschool age in the classroom manual labor (1917–1941)]. Kh.: Vyd-vo «Disa plyus.

11. Zolotoverkh, V. V. (2004). *Narysy z istoriyi spetsial'noyi doshkil'noyi pedahohiky: monohrafiya*. [Essays on the history of special pre-school pedagogy]. Kyiv.

12. Kvasets'ka, Ya.A. (2016). *Profesiynna pidhotovka vykhovateliv doshkil'nykh ustanov u pedahohichnykh navchal'nykh zakladakh na zakhidnoukrayins'kykh zemlyakh (ostannya tretyna XIX – persha polovyna XX stolittya)*. [Training preschool teachers in pedagogical educational establishments in Western Ukraine (the last third of the XIX – first half XX century)]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДОБРОВОЛЬСЬКА Лідія Вікторівна – аспірант кафедри педагогіки, менеджменту освіти й інноваційної діяльності КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Наукові інтереси: розвиток дошкільної освіти Півдня України.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DOBROVOL'SKAYA Lidiya Viktorovna – postgraduate student of the Department of pedagogy, education management and innovative activities QUUS «Kherson Academy of continuing education» of Kherson regional Council.

Circle of research interests: development of preschool education in the South of Ukraine.

Дата надходження рукопису 22. 04. 2017 р.

УДК 378.147

ЖДАНЮК Анна Василівна –

аспірант

Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)

email: sv.nakhod@gmail.com

СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ДО ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Останні події розвитку української державності характеризуються загостренням конфліктогенності політичного та

соціального життя. У таких умовах конфліктологічна проблематика набуває вагомого значення в усіх галузях професійної підготовки, особливо в юридичній освіті. Закінчуючи вищий навчальний заклад,

молодий фахівець потрапляє у професійне середовище, в умовах якого він повинен вміти керувати різного роду суперечками та конфліктними ситуаціями, що передбачає не тільки вирішення, але і розробку відповідних заходів, тактик та стратегій їхнього запобігання. Готовність до такого виду діяльності, сформована під час навчання у вищому навчальному закладі, забезпечить успішність виконання поставлених завдань та сприятиме підвищенню професійної майстерності правознавця. Упевнені, що формування готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності, неможливе без визначення її структури.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Як багатовимірне та багатокомпонентне явище, готовність майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності має складну структуру. Вивчення наукових праць з приводу виокремлення структурних компонентів готовності майбутніх фахівців до попередження конфліктів показало, що дослідники визначають різний їх склад: Є. Варлакова виділяє мотиваційний, когнітивний, операційний, комунікативний, емоційний компоненти [2, с. 125], В. Лазарева мотиваційно-вольовий, оцінно-орієнтаційний, операційний [3, с. 16], К. Розум мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, поведінковий та рефлексивний [6, с. 164], О. Степаненко мотиваційно-ціннісний, особистісний, когнітивний, операційний, рефлексивний [8, с. 59], І. Холковська мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, операційно-діяльнісний [9, с. 205]. На думку Л. Семенець, формування готовності починається з мотиваційної сфери – постановки мети на основі потреб та цілей або усвідомлення людиною окресленого перед нею завдання. Наступним є розробка плану, моделей, схем подальшої дії. Потім людина приступає до втілення готовності: застосовує певні засоби та прийоми діяльності, порівнює хід роботи, що виконується, та проміжні отримані результати з окресленою метою, вносить корективи [7, с. 72]. Цікавою вважаємо формулу С. Акімова, яка відображає три аспекти готовності: мотиваційний або особистісний, інформаційний та діяльнісний, а саме «готовність = бажання + знання + вміння» або «готовий = хочу + знаю + вмію» [1, с. 78]. Враховуючи погляди науковців, представимо власний погляд на структуру готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності.

Мета статті – теоретичне обґрунтування структури готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все зазначимо, що результат діяльності фахівця з запобігання конфліктам можна оцінити за допомогою таких характеристик як інтенсивність, продуктивність та ефективність, що пов'язані між собою причинно-наслідковим зв'язком. Висока інтенсивність є необхідною передумовою її продуктивності, що впливає на загальний показник ефективності. Інтенсивність запобігання правовим конфліктам полягає в його напруженому, посиленому характері та показує яку кількість та які за складністю запобіжні дії здійснювались в одиницю часу. Продуктивність характеризується кількістю потенційно корисного результату, отриманого за одиницю часу кількості нормативно-правових актів суб'єкта, проекспертизованих на предмет відповідності діючому законодавству України, кількість проінформованих суб'єктів, досягнуті домовленості на перемовинах, тощо. Ефективність – показник, що дозволяє співвідносити користь від результату запобіжної діяльності та затрати щодо його отримання.

Отже, у нашому баченні готовність до запобігання конфліктам у професійній діяльності юристів формується на основі засвоєння загальних і професійних знань, отримання умінь і навичок, удосконалення професійно важливих якостей особистості, що визначає інтенсивність, продуктивність та ефективність майбутньої превентивної діяльності юриста.

Ураховуючи вищезазначені нароби науковців, представимо готовність до запобігання конфліктам як інтегральну характеристику, що складається із мотиваційно-ціннісного, змістово-теоретичного, процесуально-практичного, особистісного компонентів. З метою оцінки рівнів готовності до запобігання конфліктам за кожним із компонентів нами розроблено відповідні критерії, які є об'єктивними, враховують основні сутнісні ознаки досліджуваного явища, відображають динаміку вимірюваної якості у просторі й часі та розкриваються через низку показників, за силою прояву яких можна стверджувати про рівень сформованості конкретного критерію.

Ми переконані, що без наявності у фахівця позитивної мотивації до здійснення запобіжної діяльності неможливе її

виконання, адже саме мотиви впливають на діяльність і поведінку особистості. Крім того, відчуття підвищеної відповідальності за наслідки своїх дій – невід’ємний атрибут професійної готовності майбутніх юристів. Пріоритети у їх превентивній діяльності повинні гармонізуватися із пріоритетом совісті, моралі, свідомості, а вся професійно-орієнтована діяльність підкорятися існуючим у суспільстві нормам. Тому першим компонентом нами виділено мотиваційно-ціннісний, що передбачає ціннісне, позитивне ставлення до превентивної діяльності у сфері юриспруденції; сформованість сукупності цілей і мотивів відповідно завданням запобіжної юридичної діяльності; прагнення до оптимальної поведінки в умовах конфліктної ситуації; спрямованість на пошук можливостей усунення протиріч та суперечок; уміння критично оцінювати свої особистісні, професійні якості та результати превентивної діяльності; спрямованість до максимально можливої бесконфліктності професійно-значущих дій з одночасною потребою у кар’єрному зростанні.

Вивчення поглядів науковців дозволив нам виокремити складові мотиваційного критерію готовності майбутнього юриста до запобігання конфліктам у професійній діяльності. На нашу думку, змістову сторону спрямованості фахівця, що складає основу його життєвої концепції, „філософії життя”, ставлення до довколишнього світу, інших людей, самого себе визначає ціннісна складова. Саме у ціннісних орієнтаціях юриста повинні бути закладені ідеї гуманізму, взаємодії на принципах безконфліктності, діалогічності, розуміння й поваги іншої культури й людей, дотримання етичних норм та норм права, конструктивного ставлення до професійних конфліктів, на основі яких фахівець оцінює характер суперечки та буде свою поведінку в конкретній ситуації, метою якої є запобігання конфлікту.

Особливого значення надаємо пізнавальній складовій мотиваційного критерію, що передбачає формування стійкого інтересу до конфліктологічної підготовки, основою якого виступає потреба у володінні конфліктологічними знаннями, уміннями й способами передбачення та запобігання конфліктам.

Крім того, звертаємо увагу на необхідність формування професійних мотивів, які орієнтують особистість на творчу фахову діяльність; бажання досягнути успіху в професійній діяльності, зокрема у частині прогнозування виникнення

конфліктних ситуацій, посередництва у розв’язанні конфліктів клієнтів; прагнення орієнтувати клієнта на конструктивну співпрацю.

Важливу роль у мотиваційному критерії відіграє особистісна складова, до якої належать мотиви особистісної зацікавленості, які визначають прагнення стати визнаним фахівцем у галузі запобігання конфліктам у професійній діяльності, спрямованість на використання психолого-конфліктологічних знань з метою запобігання деструктивним конфліктам у власному та професійному житті, пізнанні та розвитку своїх особистісних якостей, що сприяють передбаченню можливості виникнення суперечок та конфліктних ситуацій. З огляду на вищевказане показниками мотиваційного критерію обрано: потреба особистості у безконфліктній взаємодії; спрямованість на конфліктологічний аспект професійної підготовки; співвідношення компонентів мотиваційного комплексу особистості, що спонукає студентів до виконання професійно-превентивної діяльності.

Обґрунтовуючи доцільність змістово-теоретичного компоненту, провідною для нас була думка К. Маркарової [4, с. 38], яка наголошує, що юридична діяльність не може бути успішною без наявності у професіонала високого рівня знань як загально-професійної, так і спеціальної підготовки, що дозволяє змінювати конфліктогенну ситуацію, наповнюючи її конструктивними формами роботи, спрямованими на запобігання та вирішення юридичних конфліктів.

На наш погляд, здійснення етапів запобіжної діяльності потребує засвоєння юристом певного кола узагальнених конфліктологічних знань. Передусім, це стосується основних теоретичних понять юридичної конфліктології, її предмету, завдань, методів дослідження, що дає уявлення про місце конфліктології в системі гуманітарних і суспільних наук.

Значне місце в системі конфліктологічних знань посідають уявлення про сутність правового конфлікту, його структуру, особливості, типи, функції, причини, механізми виникнення, динаміку протікання; закономірності та теорії правового конфлікту; конфліктогенні фактори, можливості їх усунення або ослаблення; засоби, форми, методи їх попередження та подолання.

Ураховуємо погляди Н. Новікової, яка вважає, що передумовою успішної діяльності щодо попередження конфлікту є знання фахівцем «загальної теорії управління та

глибокий аналіз конкретної конфліктної ситуації, кожна з якої унікальна» [5, с. 80].

На нашу думку, важливу роль у запобіжній діяльності відіграють знання основ прогнозування конфліктів: сутність та види прогностичної діяльності особистості; зміст та склад прогностичних умінь майбутніх фахівців; прогностичні розробки та результати емпіричних досліджень; призначення прогнозування у професійній діяльності юриста; функції, принципи, методи, алгоритми прогнозування; умови ефективності складання прогнозу.

Вагомим значенням в структурі гносеологічного критерію мають знання процедури, особливостей, принципів, форм, методів стратегічного планування; аналізу альтернатив та вибору стратегій; технік і технологій управління правовими конфліктами.

Крім того, для ефективного виконання запобіжної діяльності майбутні юристи мають знати комунікативні стратегії і тактики конфліктного протистояння; норми, цінності, навички, мотиви, зразки поведінки, прийняті у професійному співтоваристві; різні форми спілкування та їх значення; роль конфліктогенів спілкування; психологічні характеристики конфліктних особистостей; особливості поведінки, спілкування учасників конфлікту, їх психічних станів; соціально-психологічні методи, орієнтовані на коригування думок, почуттів і настроїв людей.

Таким чином, гносеологічний критерій виявляється на рівні теоретико-методологічної професійної підготовки майбутнього юриста та характеризується обсягом професійно зорієнтованих знань у галузі правової конфліктології, стилем мислення студента й у цілому є орієнтовною основою майбутньої превентивної діяльності у сфері юриспруденції. Даний критерій визначається показниками повноти та міцності засвоєння конфліктологічних знань; ступенем оволодіння понятійним апаратом щодо питань прогнозування; знаннями стратегій й технологій профілактики конфліктів у професійній діяльності юриста, основ роботи медіатора як посередника у попередженні й розв'язанні конфліктів.

Щодо операційного критерію, його основу становить сукупність умінь фахівця, необхідних для запобігання конфліктам у професійній діяльності.

Ураховуючи погляди науковців та власні розробки, розглядаємо вміння запобігання конфліктам як засвоєний суб'єктом спосіб виконання дій, виражений в його

спроможності прогнозувати правові конфлікти, управляти процесом профілактики з метою їх запобігання, забезпечений сукупністю набутих знань у контексті професійно-превентивної діяльності юриста.

Діагностично-прогностична група умінь запобігання конфліктам спрямована на розкриття суті явищ, що характеризують внутрішній стан об'єктів шляхом багатостороннього їх обстеження із застосуванням спеціальних засобів і методів та обґрунтування припущення про виникнення й розвиток конфліктної ситуації. Група конструктивно-проективних умінь пов'язана з практичними діями та прийомами, які використовуються для генерації та коригування концепцій і способів сприйняття, спрямованих на розробку проектів (планів) запобіжної діяльності і складається з такої послідовності: цілепокладання, висування гіпотез, визначення сукупності альтернативних рішень та вибір оптимального, складання плану запобіжної діяльності, реалізація плану запобіжних заходів, контроль та коригування. Група інтерактивних умінь спрямована на координування, організацію та регулювання взаємодії учасників правового конфлікту, забезпечення діалогічного характеру їх взаємовідносин, досягнення взаєморозуміння, реалізацію конструктивних тенденцій запобігання конфліктним ситуаціям.

Показниками сформованості кожної групи умінь запобігання конфліктам було обрано: рівень володіння вміннями (діагностично-прогностичними, конструктивно-проективними, інтерактивними) та рівень їх застосування у різновидах навчальної, професійно спрямованої запобіжної діяльності.

Ураховуючи, що превентивна діяльність неможлива без наявності у юристів особливої чутливості до змін, що відбуваються у процесі оволодіння вміннями запобігання конфліктам, критичного ставлення до себе та власної діяльності, вважаємо необхідним обґрунтувати особистісний компонент готовності, який відображає сформованість особистісних характеристик майбутнього юриста, важливих для запобігання конфліктам у професійній діяльності. На нашу думку, найважливішим у даному аспекті складником постає емоційний інтелект, який ми трактуємо як здатність особистості до інтелектуальних операцій з емоціями: ідентифікації, розуміння емоцій і управління ними.

З огляду на те, що діяльність юриста, в тому числі превентивна, має стресовий характер, особливої значущості набуває тип

реагування фахівця у конфліктних ситуаціях, що розглядається нами як сукупність вербальних та невербальних емоційних реакцій людини, які виявляються у конфлікті та визначають певний спосіб поведінки (копінг-стратегія).

Аналізуючи особистісний критерій сформованості готовності до запобігання конфліктам, вважаємо за необхідне акцентувати увагу, що для здійснення превентивної діяльності юрист має володіти рефлексивністю, адже запобіжна юридична діяльність за своєю природою є рефлексивною і включає: рефлексію виконавчої діяльності (реальні вказівки, пропозиції, поради, спонукання до дії); визначення стратегії дії (вибір програми запобіжних заходів з урахуванням ситуації, що склалася і стану готовності до її вирішення); аналіз і власну оцінку обраної стратегії і реалізованої на її основі програми, співвіднесення її з поставленими цілями і завданнями. Рефлексивне управління складає основу самовдосконалення юридичної діяльності, професійних умінь юриста, у тому числі й умінь запобігання конфліктам.

Беручи до уваги викладене вище, особистісний критерій готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам представлено такими показниками: рівень емоційного інтелекту, типом реагування у конфліктній ситуації, індивідуальною рефлексивністю.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, проведений структурно-критеріальний аналіз готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності, дозволив чіткіше уявити сутність досліджуваного явища, конкретизувати та обґрунтувати його зміст. Упевнені, що лише у сукупній взаємозалежності сформовані зазначені компоненти можуть забезпечити високий рівень готовності майбутніх юристів до запобігання конфліктам у професійній діяльності, що є необхідною умовою підвищення їх професійної майстерності. Вважаємо, що правильна організація навчального процесу та надання умов оволодіння всіма аспектами структури компонентів визначить головні напрямки конфліктологічної підготовки правознавців у ВНЗ.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1.Акимов С. С. Готовность бакалавров технологического образования к научно-исследовательской деятельности / С. С. Акимов // Информационные технологии в образовании : VIII открытая научно-практическая конференция

студентов и аспирантов. – М.: Изд-во СПбГУИТМО, 2005. – 85 с.

2.Варлакова Є. О. Формування готовності майбутніх практичних психологів до розв'язання міжособистісних конфліктів. автореф. дис. ... канд. психол. наук / Є. О. Варлакова. – Київ, 2011. – 21 с.

3.Лазарева В. В. Формування готовності майбутніх дільничних інспекторів МВС до розв'язання конфліктних ситуацій у процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Вікторія Віталіївна Лазарева. – Тернопіль: Терноп. нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка, 2013. – 20 с.

4.Маркарова К. Э. Формирование конфликтологической компетентности будущих юристов в процессе профессиональной подготовки в вузе : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Кристина Эдуардовна Маркарова; Сев.-Кавк. гос. техн. ун-т. – Ставрополь, 2009. – 25 с.

5.Новікова Н. Управління конфліктами в організації: підходи до вирішення та профілактики / Н. Новікова // Галицький економічний вісник. – 2013. – №2 (41). – С. 79–83.

6.Розум К. В. Компонентна структура готовності майбутніх учителів гуманітарного профілю до запобігання й розв'язання конфліктів у навчально-виховній роботі з учнями / К. В. Розум // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2013. № 7 (33). – С. 163–170.

7.Семенець Л. М. Діяльнісна модель формування професійної готовності майбутніх учителів / Л. М. Семенець // Вісник Житомирського державного університету. 2015. № 4 (82). – С. 68–71.

8.Степаненко О. Формування готовності викладачів вищої школи до попередження і розв'язання професійних конфліктів / О. Степаненко // Порівняльно-педагогічні студії. № 2 (12). 2012. – С. 56–61.

9.Холковська І. Принцип управління-самоуправління у формуванні готовності майбутніх учителів до попередження і розв'язання конфліктів / І. Холковська // Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2013. – № 8 (ч. 2). – С. 201–206.

REFERENCES

1.Akymov, S. S. (2005). *Gotovnost' bakalavrov tehnologicheskogo obrazovaniya k nauchno-issledovatel'skoj deyatel'nosti*. [Readiness of bachelors of technological education for research activities]. Moscow.

2.Varlakov, Ye. O. (2011). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh praktychnykh psyholohiv do rozv'iazannia mizhosobystisnykh konfliktiv*. [Formation of future psychologists to resolve interpersonal conflicts]. Kyiv.

3.Lazarieva, V. V. (2005). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh dilynnykh inspektoriv MVS do rozv'iazannia konfliktnykh sytuatsii u protsesi fakhovoi pidhotovky*. [Formation of future district inspectors of MIA to the conflict unleashed in the professional training]. Ternopol.

4.Markarova, K. E. (2009). *Formirovanie konfliktologicheskoy kompetentnosti budushchikh*

yuristov v protsesse professionalnoy podgotovki v vuze. [The formation of conflictological competence of future lawyers during the professional studying in high school]. Stavropol.

5. Novikova, N. (2013). *Upravlinnia konfliktamy v orhanizatsii: pidkhody do vyrishennia ta profilaktyky.* [Conflict management in organization: approaches to solving and prevention]. Lviv.

6. Rozum, K. V. (2013). *Komponentna struktura hotovnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnoho profilu do zapobihannia y rozv'iazannia konfliktiv u navchalno-vykhovnii roboti z uchniamy.* [Component structure of readiness of future humanity teachers to prevent and solve conflicts in pupil's education and upbringing]. Kyiv.

7. Semenets, L. M. (2015). *Diialnisna model formuvannia profesiinoi hotovnosti maibutnikh uchyteliv.* [The Pragmatist Model of Prospective Teachers' Professional Readiness]. Zhytomyr

8. Stepanenko, O. (2012). *Formuvannia hotovnosti vykladachiv vyshchoi shkoly do poperedzhennia i rozv'iazannia profesiinykh konfliktiv.* [Preparing the university educational staff

for preventing and solving professional conflicts]. Kyiv.

9. Kholkovska, I. (2103). *Pryntsyyp upravlinnia-samoupravlinnia u formuvanni hotovnosti maibutnikh uchyteliv do poperedzhennia i rozv'iazannia konfliktiv.* [The principle of self-governance in the formation of future teachers to prevent and resolve conflicts][electronic resource]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЖДАНЮК Анна Василівна – аспірант Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро).

Наукові інтереси: методика викладання правознавчих дисциплін студентам юридичного профілю; адаптація правознавця до умов майбутньої професії.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZHDANYUK Anna Vasylivna – Postgraduate of the Alfred Nobel University (Dnipro)

Circle of scientific interests: the methods of the teaching the lawyer's studies for the juridical profile students; the adaptation of the lawyer to the conditions of the future profession.

Дата надходження рукопису 16. 04. 2017 р.

УДК 378:[658,612:001]

ЗОЛОТОВСЬКА Вікторія Сергіївна – аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти»
e-mail: nikolmax@mail.ru

КОМУНІКАТИВНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Зміни, що останнім часом відбуваються в системі освіти України, детерміновані економічними, технологічними та інформаційними трансформаціями в суспільстві. З огляду на те, що морська галузь є одним із потужних ресурсів розвитку української держави і суспільства, особливого стратегічного значення набуває забезпечення якісної вітчизняної морської освіти. І хоч її модернізація полягає, передусім, у випереджувальному характері розвитку системи, великого значення набуває вивчення і врахування історичного досвіду становлення і розвитку освіти моряків. Отже, дослідження історичного аспекту проблеми розвитку вищої морської освіти в Україні є нині досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останнім часом українську педагогічну науку збагатили велика кількість аналітичних публікацій, ґрунтовних праць, наукових досліджень, присвячених розгляду окреслених вище питань. Зокрема, історія розвитку

морської галузі представлена розробленнями В. Кузіна, О. Тимофєєвої, О. Чорного та ін. Проблеми якісної професійної підготовки моряків висвітлено в працях Л. Герганова, М. Кулакової, А. Молоканової та ін. Питання формування професійно значущих якостей майбутніх матросів і суднових офіцерів у процесі вивчення різних навчальних дисциплін досліджували М. Бабишена, І. Сокол, Л. Ступіна В. Чернявська та ін. Специфіку формування соціально-комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв засобами опанування іноземними мовами висвітлювали С. Буценко, С. Козак, О. Попова, О. Фролова та ін. Аналіз науково-педагогічної літератури засвідчив значний інтерес науковців до теоретико-методологічного і практичного аспектів проблеми. Водночас бракує досліджень, у яких би висвітлювався історико-педагогічний аспект проблеми розвитку комунікативних умінь курсантів закладів морського профілю, що діяли в різні часи на території України.

Мета статті: здійснити ретроспективний